

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

ISSN 2521-1293 (друкована версія)

ICV 2019 = 71.68

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-1-300

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 23853-13693ПР від 03.04.2019*

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського.**

**Серія: Філологія
(мовознавство)**

Випуск 32

Вінниця – 2021

УДК 80/82 (062.522)
В 48

ISSN 2521-1293 (друкована версія)
ICV 2019 = 71.68
DOI 10.31652/2521-1307
DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-1-300

В 48 Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : збірник наукових праць / гол. ред. С. Б. Барань. Вінниця : ТОВ «фірма Планер», 2021. Вип. 32. 300 с.

Затверджено як друковане періодичне видання, що входить до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») (додаток 5 до наказу Міністерства освіти і науки України 24.09.2020 № 1188).

Рекомендувала до друку Вчена рада Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 15 від 23.06.2021 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Барань С. Б., кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ, м. Берегове) (головний редактор);

Амеліна С. М., доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор (Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ) (заступник головного редактора);

Газдаг В. В., доктор філософії з галузі «Гуманітарні науки» Філологія, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ, м. Берегове);

Горденська К. Г., доктор філологічних наук, професор (Інститут української мови НАН України, м. Київ);

Гороф'янюк І. В., кандидат філологічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Дмітренко Н. С., кандидат педагогічних наук (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Забужанська І. Д., кандидат філологічних наук (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Завальнюк І. Я., доктор філологічних наук, професор (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Іваницька Н. Б., доктор філологічних наук, професор (Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця);

Іваницька Н. Л., доктор філологічних наук, професор (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Петров О. О., кандидат філологічних наук (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Рамбішевська Д., доктор габілітат, професор (Інститут славістики Польської академії наук, м. Варшава, Польща);

Романюк С., доктор габілітат, професор (Варшавський університет, м. Варшава, Польща);

Сікора К., доктор габілітат, професор (Ягеллонський університет, м. Краків, Польща);

Черничко С. С., доктор філологічних наук, професор (Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ, м. Берегове);

Шинкарук В. Д., доктор філологічних наук, професор (Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ);

Прокопчук Л. В., кандидат філологічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця) (відповідальний секретар).

РЕЦЕНЗЕНТИ

Мельник І. А., доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк);

Струганець Л. В., доктор філологічних наук, професор (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль).

Адреса редакційної колегії:

21101, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського; тел. (0432) 275-589.
e-mail: naukovizap@gmail.com; <https://sites.google.com/site/naukazapmovoznavstvo>.

Статті подано в авторській редакції.

Під час використання матеріалів збірника покликання на «Наукові записки» є обов'язковим.

УДК 80/82 (062.522)

© Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2021

© Автори статей, 2021

Ministry of Education and Science of Ukraine
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

ISSN 2521-1293 (print)

ICV 2019 = 71.68

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-1-300

*Certificate of registration of a printed
media outlet*

Series KB No. 23853-13693ПП of 03.04.2019

SCIENTIFIC NOTES
of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University.

Series: Philology
(Linguistics)

No. 32

Vinnytsia – 2021

УДК 80/82 (062.522)

В 48

ISSN 2521-1293 (print)

ICV 2019 = 71.68

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-1-300

B 48 Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics) : collection of scientific works / Editor-in-Chief Elizaveta Baran. Vinnytsia : "Firma Planer" LLC, 2021. No. 32. 300 p.

Approved as a printed periodical to the list of scientific professional editions of Ukraine (category «B») (addition 5 to the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine 24.09.2020 No. 1188).

Recommended by the Academic Council
of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
minutes of a meeting No. 15 of 23.06.2021

EDITORIAL BOARD

Baran E., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász Transcarpathia, Ukraine) (Editor-in-Chief);

Amelina S., doctor of pedagogical sciences, candidate of philological sciences (Ph.D.), professor (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine) (Coordinating Editor);

Csernicsko I., doctor of philological sciences, professor (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász Transcarpathia, Ukraine);

Dmitrenko N., candidate of pedagogical sciences (Ph.D.) (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Gazdag V., doctor of Philosophy of field of the Humanitarian Science Philology, associate professor (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász Transcarpathia, Ukraine);

Horodenska K., doctor of philological sciences, professor (Institute of the Ukrainian Language of Ukrainian National Academy of Science, Kyiv, Ukraine);

Horofyanyuk I., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Ivanytska N., doctor of philological sciences, professor (Vinnytsia Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, Vinnytsia, Ukraine);

Ivanytska N., doctor of philological sciences, professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Petrov O., candidate of philological sciences (Ph.D.) (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Rambishevska D., doctor habilitat, professor (Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences, Warsaw, Poland);

Romanyk S., doctor habilitat, professor (University of Warsaw, Warsaw, Poland);

Shynkaruk V., doctor of philological sciences, professor (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine);

Sikora K., doctor habilitat, professor (The Jagiellonian University, Krakow, Poland);

Zabuzhanska I., candidate of philological sciences (Ph.D.) (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Zavalniuk I., doctor of philological sciences, professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Prokopchuk L., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine) (Assistant Editor).

REVIEWERS

Melnyk I., doctor of philological sciences, professor (Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine);

Struhanets L., doctor of philological sciences, professor (Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine).

Address of editorial board:

Faculty of Philology and Journalism named after Mykhailo Stelmakh of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozhskogo St., 32, Vinnytsia, Ukraine, 21101;

tel. +380(0432)275589; e-mail: naukovizap@gmail.com; <https://sites.google.com/site/naukazpmovoznavstvo>.

УДК 80/82 (062.522)

© Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 2021

© Authors of articles, 2021

**Министерство образования и науки Украины
Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского**

ISSN 2521-1293 (печатная версия)

ICV 2019 = 71.68

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-1-300

*Свидетельство о государственной
регистрации печатного средства
массовой информации*

Серия КВ № 23853-13693ПП от 03.04.2019

**НАУЧНЫЕ ЗАПИСКИ
Винницкого государственного
педагогического университета имени
Михаила Коцюбинского.**

**Серия: Филология
(языкознание)**

Выпуск 32

Винница – 2021

УДК 80/82 (062.522)
В 48

ISSN 2521-1293 (печатная версия)
ICV 2019 = 71.68
DOI 10.31652/2521-1307
DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-1-300

В 48 Научные записки Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского. Серия: Филология (языкознание) : сборник научных трудов / гл. ред. Е. Б. Барань. Винница : ТОВ «фирма Планер», 2021. Вып. 32. 300 с.

Утверждено как печатное периодическое издание, которое входит в Перечень научных профессиональных изданий Украины (категория «Б») (приложение 5 к приказу Министерства образования и науки Украины 24.09.2020 № 1188).

Рекомендовал к печати Ученый совет Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского (протокол № 15 от 23.06.2021 г.).

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Барань Е. Б., кандидат филологических наук, доцент (Закарпатский венгерский институт имени Ф. Ракоци II, г. Берегово) (главный редактор);

Амелина С. Н., доктор педагогических наук, кандидат филологических наук, профессор (Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев) (заместитель главного редактора);

Газдаг В. В., доктор философии в отрасли «Гуманитарные науки» Филология, доцент (Закарпатский венгерский институт имени Ф. Ракоци II, г. Берегово);

Городенская Е. Г., доктор филологических наук, профессор (Институт украинского языка НАН Украины, г. Киев);

Горофянюк И. В., кандидат филологических наук, доцент (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница);

Дмитренко Н. Е., кандидат педагогических наук (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница);

Забужанская И. Д., кандидат филологических наук (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница);

Завальнюк И. Я., доктор филологических наук, профессор (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница);

Иваницкая Н. Б., доктор филологических наук, профессор (Винницкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета, г. Винница);

Иваницкая Н. Л., доктор филологических наук, профессор (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница);

Петров А. А., кандидат филологических наук (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница);

Рамбишевская Д., доктор хабилитат, профессор (Институт славистики Польской академии наук, г. Варшава, Польша);

Романюк С., доктор хабилитат, профессор (Варшавский университет, г. Варшава, Польша);

Сикора К., доктор хабилитат, профессор (Ягеллонский университет, г. Краков, Польша);

Черничко С. С., доктор филологических наук, профессор (Закарпатский венгерский институт имени Ф. Ракоци II, г. Берегово);

Шинкарук В. Д., доктор филологических наук, профессор (Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев);

Прокопчук Л. В., кандидат филологических наук, доцент (Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, г. Винница) (ответственный секретарь).

РЕЦЕНЗЕНТЫ

Мельник И. А., доктор филологических наук, профессор (Вольнский национальный университет имени Леси Украинки, г. Луцк);

Струганец Л. В., доктор филологических наук, профессор (Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, г. Тернополь).

Адрес редакционной коллегии:

Украина, 21101, г. Винница, ул. Острожского, 32, факультет филологии и журналистики имени
Михаила Стельмаха Винницкого государственного педагогического университета
имени Михаила Коцюбинского;

тел. (0432) 275-589; e-mail: naukovizap@gmail.com; <https://sites.google.com/site/naukazapmovoznavstvo>.

Статьи поданы в авторской редакции.

При использовании материалов сборника ссылки на «Научные записки» являются обязательными.

УДК 80/82 (062.522)

© Винницкий государственный педагогический
университет имени Михаила Коцюбинского, 2021
© Авторы статей, 2021

Маркотенко Тамара, Мельник Лариса	
Етимологічно-образна основа й культурно-національна конотація українських фразеологізмів із концептом <i>душа</i>	126
IV. Лінгвістика тексту. Стилiстичні та контекстуальні вияви лексичних і граматичних одиниць	136
Алексєєва Лариса	
Структурно-семантичні особливості функціонування номінативних синтаксичних конструкцій у ліричному дискурсі Марини Цветаєвої.....	136
Барчук Володимир	
Давноминутий час: статус, значення, функціонування.....	144
Галян Оксана, Мартинюк Оксана	
Формування акронімів як спосіб утворення неологізмів у науково-технічних текстах (на матеріалі французької мови).....	154
Ільчук Віта	
Проблеми культури української мови в засобах масової комунікації.....	164
Костусяк Наталія, Межов Олександр, Навальна Марина	
Українські фемінітиви в контексті мовної динаміки, синтаксичної семантики, деривації та проблем нормативності.....	171
Мацько Віталій	
Метафоричний світ у поетичному дискурсі Лесі Українки.....	185
V. Проблеми діалектології та ономастики.....	192
Делюсто Марина	
Українська південнобессарабська говірка на сторінках соцмереж в діалектних та художніх текстах.....	192
Зевако Валентина	
Від <i>каптура</i> до <i>коптора</i> : розвиток значення діалектної лексеми.....	203
Колесников Андрій	
Проблеми методології збору матеріалу в соціолінгвістичних і діалектологічних дослідженнях.....	210
Павликівська Наталія	
Антропоніми із спонукальним компонентом в онімному просторі українців.....	221
VI. Актуальні питання зіставної лінгвістики	228
Романчук Олексій	
<i>Częstowac</i> , <i>частувати</i> и <i>a cinsti</i> : слов'янські запозичення з неетимологічним /н/ у румунській мові та проблема їх походження.....	228
VII. Перекладознавство та міжкультурна комунікація	252
Дзюбановська Інна Анастасія, Цепенюк Тетяна	
Стратегії і тактики перекладу політичної персуазивності як засобу міжкультурного впливу.....	252

VII. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

УДК 821.111'255.4'373.7=161.2

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-252-258

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОЇ ПЕРСУАЗИВНОСТІ ЯК ЗАСОБУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ВПЛИВУ

Інна Анастасія Дзюбановська

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Україна, м. Тернопіль, вул. Кривоноса, 2
e-mail: dziubanovska@tnpu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9978-1334

Тетяна Цепенюк

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Україна, м. Тернопіль, вул. Кривоноса, 2
e-mail: tsepeniuk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8974-6436

У статті з'ясовано специфіку функціонування стратегії персуазивності в політичному дискурсі як засобу міжкультурного впливу й проаналізовано особливості їх відтворення в перекладах українською мовою. Запропоновано власну схему використання стратегій персуазивності в політичному дискурсі, у якій основними визначено інкризивні та дикризивні стратегії, а також стратегії персуазивної інтенції (переконання). Подано приклади використання цих стратегій Дональдом Трампом під час телефонної розмови з Володимиром Зеленським улітку 2019, а також проаналізовано їхній переклад засобами української мови.

Ключові слова: *стратегії персуазивності, інкризивні стратегії, дикризивні стратегії, стратегії політичної інтенції, прагматика, політичний дискурс.*

СТРАТЕГИИ И ТАКТИКИ ПЕРЕВОДА ПОЛИТИЧЕСКОЙ ПЕРСУАЗИВНОСТИ КАК СРЕДСТВА МЕЖКУЛЬТУРНОГО ВЛИЯНИЯ

Инна Анастасия Дзюбановская

Тернопольский национальный педагогический университет им. В. Гнатюка
Украина, г. Тернополь, ул. Кривоноса, 2
e-mail: dziubanovska@tnpu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9978-1334

Татьяна Цепенюк

Тернопольский национальный педагогический университет им. В. Гнатюка
Украина, г. Тернополь, ул. Кривоноса, 2
e-mail: tsepeniuk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8974-6436

В статье рассмотрена специфика функционирования стратегии персуазивности в политическом дискурсе как средства межкультурного влияния и проанализированы особенности их воспроизведения при переводе на украинский язык. Предложена собственная схема работы стратегий персуазивности в политическом дискурсе, в которой основными определены инкривные и декривные стратегии, а также стратегии персуазивной интенции (убеждения). Приведены примеры использования этих стратегий Дональдом Трампом во время телефонного разговора с Владимиром Зеленским летом 2019, а также проанализирован их перевод средствами украинского языка.

Ключевые слова: *стратегии персуазивности, инкривные стратегии, декривные стратегии, стратегии политической интенции, прагматика, политический дискурс.*

STRATEGIES AND TACTICS OF TRANSLATION OF POLITICAL PERSUASIVENESS AS A MEANS OF INTERCULTURAL INFLUENCE

Inna Anastasiia Dziubanovska

Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
Ukraine, Ternopil, 2 Kryvonosa str.,
e-mail: dziubanovska@tnpu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-9978-1334

Tetiana Tsepeniuk

Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
Ukraine, Ternopil, 2 Kryvonosa str.,
e-mail: tsepeniuk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8974-6436

Introduction. *With the development of technology, communication tools and information space in general, the need to interpret such a seemingly simple concept as language is changing. Language is not just a unique tool of communication between people, but also a means of influencing the listener, rhetoric and the ability to speak correctly being determined as the key to success. Strategies of persuasion are a form of social influence, a set of verbal and non-verbal manipulations that affect our thoughts, attitudes and worldviews and are capable of changing our behaviour and activities. Thus, various PR services and marketing companies use the strategies of persuasion, but political texts have indisputably proved their dominance in the implementation of mass influence. There is a correlation between strategies and tactics, within the scope of influence, and in the way they are used in political discourse. The article presents our own scheme of application of persuasion strategies found in the political discourse and identifies three main strategies. The application of the scheme is shown on the basis of Donald Trump's phone conversation with Volodymyr Zelenskyi.*

Purpose. *The purpose of the article is to determine the strategies and tactics of persuasion, ways of its translation and visual representation in the political discourse.*

Methods. *Among the theoretical methods employed in the research are the method of analysis, systematization and generalization of linguistic literature, a set of empirical methods including the method of observation, conceptual-interpretive method, contextual, and component methods.*

Results. *Having analysed Ukrainian and foreign literature, we clarified the meaning of the concept of the strategy of persuasive influence in the political discourse. Based on the theoretical material we created our own scheme of application of persuasion strategies in the political discourse and identified three main strategies. It has been determined that Donald Trump uses both increase and decrease strategies of persuasion to implement mass influence. We also traced the level of adequacy of reproduction of the semantic and stylistic structure of the original text, and thus the level of mass influence and manipulation.*

Originality. *The article provides a new scheme to perform linguistic and pragmatic analysis of political speeches in both source and target languages, which allows us to consider strategies of persuasiveness from the perspectives of various sciences such as linguistics, translation studies, political science, psychology, sociology etc.*

Conclusions. *Taking into account the active application of the persuasion strategy and public demand for understanding the means of application of mass influence, we believe that this topic needs in-depth theoretical and practical study. Despite the fact that in this research we are interested only in political texts, we believe that the strategies of persuasiveness have a much wider scope, and the scheme that we created and described is used at different levels of the information field.*

The prospect of further research in this direction is to improve an integrated approach to the analysis of debates and speeches through the prism of various methods of discourse analysis, as well as creating an in-depth theoretical basis for translating the media, including persuasiveness.

Keywords: *persuasion strategies, pragmatics, political discourse, increase strategies, decrease strategies, strategies of political intention.*

Постановка проблеми. Мова як основний засіб спілкування природно тяжіє до модифікацій та змін. Це стає рушійною силою для її вивчення в циклі лінгвістичних дисциплін та з погляду інших галузей знань – психології, політології, технічних наук тощо. Такий інтерес цілком зрозумілий, адже використання нових мовних стратегій уможливує постійний вплив на мовців, а процес спілкування виводить на новий рівень здійснення масового впливу, у контексті якого політичний дискурс є безумовним переможцем.

Потреба суспільства зрозуміти персуазивність політичної комунікації стає головним механізмом мотивації для різних дослідників цієї сфери. До того ж стрімкий розвиток систем пошуку інформації та ЗМІ доводять, що сучасне політичне резюмування не обмежується цільовою аудиторією лише певної держави, а виходить за її межі – на світову політичну арену.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що популярність дослідження маніпулятивності поширилася із заходу наприкінці минулого століття, а вже на світанку 3 тисячоліття його активно вивчають науковці всього світу. Зокрема, Л. Сорокіна стверджує, що стратегії персуазивності виконують чіткі функції залежно від комунікативної мети [5], а Є. Шейгал, вивчаючи семіотику політичного дискурсу, зосереджує увагу на негативних стратегіях, уважаючи, що вони здійснюють основний вплив на маси [8]. О. Дмитрук досліджує персуазивність публіцистичних текстів та медіадискурсу, які володіють широким діапазоном засобів впливу на маси [2], а О. Михайлова створює типологію здійснення впливу і визначає стратегії та властиві їм тактики [4].

Мета і завдання статті полягають у визначенні стратегій і тактик творення персуазивності, способів перекладу та наочному представленні її функціонування в політичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чимало науковців стверджують, що політична комунікація не є одностороннім явищем, тому вимагає не лише наявності політика, але і його електорату, тобто реципієнта, який приймає повідомлення. Ще Аристотель у своїй «Риторикі» визнавав, що найбільше на людину впливає інформаційно-комунікативне середовище, у якому вона перебуває, а активність її участі в спілкуванні не має ніякого значення.

І хоч поняття персуазивності не було в Аристотеля стрижневим, він виділив три комунікативні стратегії, зокрема етос, пафос та логос, які його розкривають. Завдяки їхній єдності досягають основної мети персуазивності – «переконати слухача, змусити його повірити та довіритися мовцеві» [3]. Реалізація цих стратегій можлива під час використання доцільних мовних тактик і стратегій. Проте, аналізуючи політичний текст, важливо враховувати те, що, як і будь-який інший мовний засіб, стратегія персуазивності може бути як експліцитною, яскраво вираженою, так і імпліцитною, майже непомітною, здійснюючи і очевидний, і опосередкований вплив на підсвідомість реципієнта.

Як уважає А. Голоднов, персуазивною комунікацією є такий вид спілкування, за якого здійснюють «ментально-мовленнєву взаємодію комунікантів, що реалізує спробу впливу адресанта на ментальну сферу реципієнта з метою змінити його поведінку» [1, с. 16]. Прикметною рисою стратегій персуазивності є те, що вони не лише апелюють до нашого мислення, а й завдяки великому діапазону тропів можуть маніпулювати нашими емоціями та почуттями. Як зазначає А. Чеберяк, «механізми персуазивності мають інтегративний характер і здійснюються в єдності раціонального та емоційно-чуттєвого початків» [7].

Грунтовно проаналізувавши наукові підходи до вивчення персуазивності, пропонуємо власну схему роботи стратегій персуазивності в політичному дискурсі (Рис. 1).

Рис. 1. Схема роботи стратегій персуазивності в політичному дискурсі

Як бачимо з рисунка 1, елемент схеми ВСТУП теоретично передбачає декілька стадій представлення, проте на практиці є коротким, адже вже з перших речень мовець може повідомити тему й задати настрій промови.

У схемі виділено три основних стратегії: інкризивні (передбачають презентацію власних позитивних сторін), дикризивні (спрямовані на применшення особистості опонента,

звинувачення тощо) та стратегії персуазивної інтенції (є відносно нейтральними, мають на меті заохотити слухачів, повернути або навпаки розсіяти увагу). На рубежі зазначених стратегій бачимо елемент КІЛЬКІСНІ ТАКТИКИ, який указує на те, що в межах однієї промови неможливо застосовувати лише одну стратегію.

Варто також звернути увагу на завершальну частину схеми, яка зображує не фінальну частину самої промови, а вказує на останній етап застосування стратегій персуазивності – досягнення бажаного результату, тобто здійснення масового впливу. Тому етап ВИХІД не має чітко окреслених часових меж і може відбуватися і під час виголошення промови, і одразу ж після її завершення, і, власне, через певний проміжок часу, коли реципієнт осмислить промову (чи інший політичний текст) або ж прослухає її кілька разів (як це часто відбувається з передвиборчими агітаціями та рекламними роликами).

Аби на практиці продемонструвати функціонування запропонованої в дослідженні схеми, проаналізуємо телефонну розмову Дональда Трампа з Володимиром Зеленським та її переклад. Екс-президент США розпочинає промову зі слів-привітань В. Зеленському, створюючи в такий спосіб дружню атмосферу й задобрюючи президента України. Уже в наступній фразі Д. Трамп використовує спершу інкривність, говорячи про допомогу США, а тоді дикривність, створюючи контраст із недостатньою допомогою Європи: «...we do a lot for Ukraine. We spend a lot of effort and a lot of time. Much more than the European countries are doing...» [9]. У перекладі чуємо: «...ми робимо багато для України. Ми докладаємо багато зусиль і багато часу. Значно більше, ніж роблять європейські країни...» [6]. Переклад вважаємо задовільним, адже він відтворює рівень впливу на реципієнта, змушуючи його визнати важливість американської допомоги та потребу віддячити.

Цікавим є той факт, що в такій короткій телефонній розмові модальне дієслово *would* Д. Трамп уживає аж 21 раз, з одного боку, творячи ввічливість, а з іншого, просить про послугу, використовуючи стратегію персуазивної інтенції та кількісні тактики: «*I would like you to do us a favor though because our country has been through a lot and Ukraine knows a lot about it*» [9]. Цілком відповідний переклад бачимо в українському тексті: «*Я б хотів усе-таки, щоб ви зробили нам послугу, бо наша країна пережила багато чого, і Україна знає про це багато чого*» [6].

Упродовж спілкування сорок п'ятий президент США відверто дає зрозуміти, що хотів би, щоб його особисті інтереси якомога менше фігурували в цій розмові, тому в ролі підмета використовує займенник *you*: «*I would like you to get to the bottom of it*» [9]. В українському варіанті читаємо таке: «*Я б хотів дістатися до самої суті цього*» [6]. Такий переклад, на нашу думку, не є адекватним, адже він змінює змістове навантаження речення. Натомість доречним вважаємо такий варіант перекладу: *Я хотів би / Було б добре, якби ви дісталися самої суті*.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Беручи до уваги активне застосування стратегії персуазивності та бажання суспільства зрозуміти систему здійснення масового впливу, вважаємо, що ця тема потребує глибшого теоретико-практичного вивчення. Хоч у нашій розвідці основну увагу зосереджено на текстах політичного спрямування, упевнені, що стратегіями персуазивності послуговуються й учасники інших мовних дискурсів, а нашу схему можна застосувати в різних площинах інформаційного поля.

Створення уніфікованої, ґрунтовної теоретичної бази забезпечить здійснення якісного усного й письмового перекладу засобів масового впливу, у чому вбачаємо *перспективу подальших досліджень*. Досягнути цього можна лише шляхом комплексного аналізу текстів

політичного дискурсу, що дасть змогу відстежувати мовленнєву маніпуляцію спікерів і слугуватиме підґрунтям грамотного підходу аудиторії до аналізу власного інформаційного простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голоднов А. В. Лингвопрагматические особенности персуазивной коммуникации (на примере современной немецкоязычной рекламы) : автореф. дис. на соискание уч. степени кандидата филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Санкт-Петербург, 2003. 247 с.
2. Дмитрук О. В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англомовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000–2005 років): дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04 Київ, 2005. 270 с.
3. Мацько Л. І. Риторика. Основні поняття класичної риторики. *Westudents* : веб-сайт. URL : <https://westudents.com.ua/glavy/83057-osnovn-ponyattya-klasichno-ritoriki.html> (дата звернення: 18.04.2021).
4. Михалева О. Л. Политический дискурс: Специфика манипулятивного воздействия. Москва, Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 256 с.
5. Сорокіна Л. Є. Комунікативна стратегія як одиниця мовного спілкування. *Библиотека online* : веб-сайт. URL : <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=20513&chapter=1> (дата звернення: 18.04.2021).
6. Текст розмови Трампа і Зеленського: Білий дім оприлюднив свою версію. *Радіо Свобода* : веб-сайт. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/rozmova-trampa-i-zelenskoho/30183625.html> (дата звернення: 18.04.2021).
7. Чеберяк А. М. Лінгвостилістичні та комунікативно-прагматичні особливості реалізації стратегії персуазивності у текстах відкритих листів. *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2011. № 58. С. 65–72.
8. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: учебн. Москва : Гнозис, 2004. 328 с.
9. Read Trump's phone conversation with Volodymyr Zelensky. *CNN politics* : веб-сайт. URL : <https://edition.cnn.com/2019/09/25/politics/donald-trump-ukraine-transcript-call/index.html> (дата звернення: 18.04.2021).

REFERENCES

1. Golodnov A. V. Lingvopragmaticcheskie osobennosti persuzivnoy kommunikatsii (na primere sovremenoy nemetskojazychnoy reklamy) : avtoref. dis. ... kandydata. filol. nauk : spets. 10.02.04 «Germanskie yazyki». Sankt-Peterburg, 2003. 247 s.
2. Dmytruk O. V. Manipulyativni stratehii v suchasni anhlomovni komunikatsii (na materiali tekstiv drukovanykh ta Internet-vydan 2000– 2005 rokiv): dys. ... kandydata filol. nauk: 10.02.04. Kyiv, 2005. 270 s.
3. Matso L. I. Rytoryka. Osnovni poniattia klasychnoi rytoryky. Westudents : veb-sait. URL : <https://westudents.com.ua/glavy/83057-osnovn-ponyattya-klasichno-ritoriki.html> (data zvernennia: 18.04.2021).
4. Mikhaleva O. L. Politicheskij diskurs : Spetsifika manipulyativnogo vozdeystviya. Moskva : Knizhnyy dom «LIBROKOM», 2009. 256 s.
5. Sorokina L. Ye. Komunikativna stratehiia yak odynytsia movnoho spilkuvannia. Byblyoteka online : veb-sait. URL: <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=20513&chapter=1> (data zvernennia: 18.04.2021).
6. Tekst rozmovy Trampa i Zelenskoho: Bilyi dim opryliudnyv svoiu versiiu. Radio Svoboda : veb-sait. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/rozmova-trampa-i-zelenskoho/30183625.html> (data zvernennia: 18.04.2021).

7. Cheberiak A. M. Linhvostylistychni ta komunikatyvno-prahmatychni osoblyvosti realizatsii stratehii persuazyvnosti u tekstakh vidkrytykh lystiv. *VISNYK Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. 2011. № 58. S. 65–72.

8. Sheygal Ye. I. Semiotika politicheskogo diskursa: uchebn. Moskva : Gnozis, 2004. 328 s.

9. Read Trump's phone conversation with Volodymyr Zelensky. *CNN politics* : veb-sait. URL : <https://edition.cnn.com/2019/09/25/politics/donald-trump-ukraine-transcript-call/index.html> (data zvernennia: 18.04.2021).

Дзюбановська Інна Анастасія Вікторівна, асистент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Україна).

Дзюбановская Инна Анастасия Викторовна, ассистент кафедры теории и практики перевода Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка (Украина).

Inna Anastasiia Dziubanovska, Lecturer at the Department of Theory and Practice of Translation, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine).

Цепенюк Тетяна Олегівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Україна).

Цепенюк Татьяна Олеговна, кандидат филологических наук, доцент, заведующий кафедрой теории и практики перевода Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка (Украина).

Tetiana Tsepenuk, PhD, Associate Professor, the Head of the Department of Theory and Practice of Translation, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine).

Стаття надійшла: 28.04.2021

Статтю прийнято до друку: 07.05.2021

УДК 811.111'253

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-258-265

AUDIOVISUAL TRANSLATION PECULIARITIES OF CONTENT IN «DOCTOR WHO» SERIES

Tetiana Zabolotna

SHEI «Pereiaslav-Khmelnyskyi state pedagogical

Hryhorii Skovoroda university»

30, Sukhomlynsky St., Pereiaslav, Ukraine

e-mail: taniazab@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1407-1283